

La tria per Andreu Loncà

POL POT

Vam arribar a Phnom Penh coneixent les bestieses de Pol Pot comeses entre 1975 i 1979 a la capital de Cambodja. Un company de viatge n'havia conegut el lloc i les històries en un viatge anterior. Als anys noranta, amb els fets molt tendres. La visita del lloc de confinament i tortura dels adversaris del nou règim va ser angoixant. En Pol Pot s'hi afegia un element de crueltat primitiva. L'home, en contextos extrems, pot ésser i ha estat, furiosament agressiu i tremendament assassí. No sols lleons o panteres. Homes. Em va sorprendre que els dirigents comunistes usessin un institut dels temps colonials francesos com a presó. Aquell institut d'ensenyament secundari de Phnom Penh era molt ben construït. Posseïa un bell pati, ample, amb arbres. Les aules eren ben orientades, il·luminades. Els passadissos i escales convi-

daven a imaginar els estudiants cambodjans d'abans de 1975 amb una visible sociabilitat amable.

Tanmateix, després de 1975, aquell institut és una panòplia de l'horror. L'esperit d'ensenyar, sempre noble, ha fugit d'aquell lloc per sempre més.

El silenci es torna espès. Potser un dels documents més inquietants és la fotografia de la dona, amb el seu fill, d'un militar que intentà un atemptat contra Pol Pot, i fallà. És bellíssima i coneix la mort a prop. La mort de tota la nissaga (inclòs el bebè) formava part del propòsit deliberat dels comunistes maoistes de destruir els adversaris fins a l'arrel per evitar la venjança. Matar nens també formà part de la política de Pol Pot.

Anàrem després al memorial de les fosses comunes fora de Phnom Penh entre carreteres plenes de clots i



VIATGES. Cambodja

caos circulatori. El guia cambodjà ensenyava el Palau Reial, impol·lut, amb gran delectança mentre que la ciutat navegava en un laberint calorós difícil de capir per a un europeu. El sentit comunitari és molt escàs. La netedat pública, molt arbitrària. La netedat personal, perfecta.

Al memorial veiem una columna de caveres amb forats de diversa mida i estil. Mataven tirant al cap amb tota llei de baionetes, barrons, destrals, ganivets i altres eines brutals. Escruixidor.

Només la naturalesa amorosa tanta misèria. Callàvem; escoltàvem; miràvem. Un ocelllet dansava un ball de festeig nupcial davant d'una femella invisible i potser reticent. Feia gràcia, l'ocell estarrufat obrint el ventall enmig d'aquell silenci parat, quiet, sepulcral, atònit.

